

Kelan kuntoutus- ja kuntoutusrahalainsäädännön muutokset

Työikäisten sote-palvelujen ja aikuissosiaalityön tietofoorumi
3.2.2025

Hallitusneuvos Milja Tiainen
Sosiaali- ja terveysministeriö

Kelan kuntoutusrahoja koskevat muutokset (HE 60/2023 vp; HE 123/2024 vp)

- Nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan kuntoutusrahan vähimmäismäärän taso laskettiin takuueläkkeen tasolta ns. perusturvan tasolle.
- Ammatillisen kuntoutuksen ajalta maksettavan, vähimmäismääräistä suuremman kuntoutusrahan laskukaavaa muutettiin säästöjen saamiseksi.
- Nykyisin Kelan kuntoutusrahoissa on vain yksi vähimmäismäärä ja vain yksi laskukaava vähimmäismäärän ylittävälle kuntoutusrahoille.
- Laki tuli voimaan vuoden 2024 alusta.

- Vähimmäismääräistä suurempien sairauspäivärahan ja kuntoutusrahojen laskukaavaa muutettiin säästöjen saamiseksi.
- Lakia sovelletaan vuoden 2025 alusta.

Etuuksien alaikärajan korotukset (HE 125/2024 vp)

- Kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan ja Kelan kuntoutusrahojen alaikäraja nostettiin 16 vuodesta 18 vuoteen.
- Muutosten tarkoituksena on saattaa ikäraajat vastaamaan ajankohtaa, jolloin nuoren oppivelvollisuuslain mukainen oppivelvollisuus viimeistään päättyy. Myös nuoren vanhempien elatusvelvollisuus jatkuu saman ajan.
- Lait tulivat voimaan vuoden 2025 alusta.
- Kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan ja Kelan kuntoutusrahojen muutoksia sovelletaan vuonna 2009 ja sen jälkeen syntyneisiin.
- Muutokset eivät siten vaikuta aiemmin myönnettyihin etuuksiin.

Nuoren ammatillista kuntoutusta koskevat muutokset (HE 124/2024 vp)

- Nuoren ammatillista kuntoutusta myönnetään 16–29-vuotiaille nuorille laissa säädetyin edellytyksin. Myöntäminen ei edellytä sairaus- tai vammadiagnoosia.
- Kelan järjestämiä nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluja ovat Nuotti-valmennus, ammatillinen kuntoutus selvitys, koulutuskokeilu sekä työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus.
- Lakimuutoksessa nuoren ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytykset tarkennettiin lakiin kuntoutuksen kohdentamiseksi lainsäätäjän alkuperäistä tarkoitusta vastaavasti opiskelun ja työelämän ulkopuolella tai muutoin syrjäytymisvaarassa oleville nuorille.
- Sairaus- tai vammadiagnoosia ei jatkossakaan edellytetä.
- Laki tuli voimaan vuoden 2025 alusta.

Oikeus kuntoutusrahaan Nuotti-valmennuksen ajalta (HE 124/2024 vp)

- Aiemmin nuori sai kuntoutusrahaa Nuotti-valmennuksen ajalta, vaikka valmennustapaamiset toteutuvat harvakseltaan (noin kerran viikossa) ja ovat kestoltaan lyhyitä (tunnin mittaisia) verrattuna muihin nuoren ammatillisen kuntoutuksen palveluihin sekä muihin Kelan ammatillisen kuntoutuksen palveluihin.
- Nuotti-valmennus on tapaamistoistuvuudeltaan ja intensiteetiltään verrattavissa terapiaoihin ja harkinnanvaraiseen nuorten Oma väylä -kuntoutukseen, joiden ajalta ei pääsääntöisesti synny oikeutta kuntoutusrahaan.
- Lakimuutoksen seurauksena osallistuminen Nuotti-valmennukseen ei enää pääsääntöisesti oikeuta kuntoutusrahaan.
- Niissä harvinaisissa tilanteissa, joissa Nuotti-valmennus matkoineen kestää vähintään neljä tuntia päivässä, kuntoutusrahaa voidaan edelleen myöntää.
- Laki tuli voimaan vuoden 2025 alusta.

Muut kuntoutusrahoja koskevat muutokset (HE 124/2024 vp)

- Nuoren ammatillisen kuntoutuksen odotus- ja väliajalta voidaan maksaa kuntoutusrahaa lähtökohtaisesti enintään kolmelta kuukaudelta kalenterivuotta kohden.
- Nuoren kuntoutusrahaa myönnetään odotus- ja väliajalta tarveharkinnan perusteella.
- Samalta ajalta ansaitut palkka- ja yrittäjätulot sovitetaan osittain yhteen nuoren kuntoutusrahan kanssa.
- Opintotukea ei myönnetä, jos henkilö saa samalta ajalta Kelan kuntoutusrahaa.
- Voimaantulo tammikuun 2025 ja elokuun 2025 alusta.

Lakimuutosten tavoitteet (HE 124/2024 vp)

- Muutokset ovat osa hallituksen valitsemaa kokonaisuutta julkisen talouden vahvistamiseksi.
- Tavoitteena on toteuttaa hallitusohjelman kirjausta, jonka mukaan oppivelvollisuuden pidennyksestä johtuvat mahdolliset päällekkäisyydet ammatillisen kuntoutuksen etuuksissa poistetaan.
- Tavoitteena on turvata jatkossakin nuorten pääsy tarkoituksenmukaisiin ja tarpeellisiin ammatillisen kuntoutuksen palveluihin oikea-aikaisesti ja ilman sairaus- tai vammadiagnoosia sekä tukea ja kannustaa nuoria etenemään opiskelu- ja työllistymispolulla.
- Muutoksilla tavoitellaan Kelan kuntoutusrahoja koskevan sääntelyn selkeyttämistä ja yksinkertaistamista.

Lakimuutosten vaikutuksista (1/2)

- Kuntoutusrahojen tasojen leikkaukset voivat heikentää motivaatiota ja mahdollisuuksia osallistua ja sitoutua ammatilliseen kuntoutukseen.
- Verrattuna hallitusohjelman sisältämään vaihtoehtoon, jonka mukaan ammatillisen kuntoutuksen myöntäminen nuorille olisi jatkossa aina edellyttänyt sairaus- tai vammadiagnoosia, toteutettu muutos turvaa paremmin nuorten oikeutta päästä ammatilliseen kuntoutukseen matalalla kynnyksellä.
- Nuoren ammatillisen kuntoutuksen myöntämisedellytysten tarkentamisen seurauksena osa kuntoutusta hakeneista nuorista, joiden kohdalla edellytykset eivät täyty, hakeutuu muiden palvelujen piiriin. Esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon tai nuorisotyön asiakkaiksi tai oppilaitosten tarjoamien tukitoimien piiriin.
- Oikea-aikainen ohjautuminen nuoren kannalta tarkoituksenmukaisiin palveluihin voi olla eduksi nuorten palvelutarpeisiin vastaamisen näkökulmasta.
- Tämä kuitenkin edellyttää, että nuorten tarvitsemia palveluja on eri järjestäjätahoilla riittävästi ja oikea-aikaisesti tarjolla.

Lakimuutosten vaikutuksista (2/2)

- Kuntoutusrahaoikeuden poistuminen Nuotti-valmennuksen ajalta voi vähentää nuorten hakeutumista Nuotti-valmennukseen.
- Muutos voi kannustaa nuoria ilmoittautumaan työttömäksi työnhakijaksi työvoimaviranomaiseen työvoimapalvelujen piiriin pääsemiseksi ja työttömyysetuuden hakemiseksi ja saamiseksi. Tämä voi olla eduksi nuorten tulevan työllistymisen kannalta.
- Osa Nuotti-valmennukseen osallistuvista nuorista on jatkossa viimesijaisen toimeentulotuen tai perheenjäsenten elatuksen varassa, koska heille ei tosiasiallisesti muodostu oikeutta työttömyysetuuteen.
- Osalla vammaisista nuorista nuoren kuntoutusrahaan tehdyt muutokset voivat heikentää mahdollisuuksia työskennellä opintojen ohella lukukausien aikana ja opintojen loma-aikoina ja siten saada tarvittavaa työkokemusta, joka edistäisi työllistymistä opintojen jälkeen.
- Yhdessä kansaneläkkeen, takuueläkkeen, sairauspäivärahan ja Kelan kuntoutusrahojen alaikärajan noston kanssa yhteisvaikutukset vammaisten nuorten toimeentuloon kokonaisuutena ovat suuremmat.

Kiitos!